

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
Den Haag

Directie Integratie Europa
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.minbuza.nl

Contactpersoon
Joop Nijssen

T 070-3484858
F 070-3486381
DIE-BNC@minbuza.nl

Onze Referentie
DIE-BNC-317/12

Bijlage(n)
Fichedocument

Datum 2 maart 2012
Betreft Informatievoorziening over nieuwe Commissievoorstellen

Overeenkomstig de bestaande afspraken heb ik de eer u hierbij drie fiches aan te bieden die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen (BNC).

- Fiche 1: Richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging
- Fiche 2: Verordening gegevensbescherming
- Fiche 3: Mededeling Handel, Groei en Ontwikkeling

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,

Ben Knapen

Fiche 1: Richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens

Dit voorstel vormt onderdeel van een pakket dat strekt tot herziening van de regels voor de bescherming van persoonsgegevens binnen de Europese Unie. Het pakket omvat twee voorstellen en een mededeling waarin die voorstellen worden opgevoerd.

In de eerste plaats een voorstel voor een verordening over de bescherming van personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en het vrije verkeer van dergelijke gegevens (hierna: ontwerpverordening gegevensbescherming). In de tweede plaats het onderhavige voorstel voor een richtlijn over de bescherming van personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens door de bevoegde autoriteiten ten behoeve van de voorkoming, onderzoek, ontdekking of vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en het vrije verkeer van dergelijke gegevens (hierna: ontwerprichtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging).

Over de ontwerpverordening en ontwerprichtlijn zijn BNC fiches opgesteld. Niet over de mededeling, nu deze niets meer of anders bevat dan de ontwerpverordening en ontwerprichtlijn.

Datum Commissiedocument

25 januari 2012

Nr. Commissiedocument

COM (2012)10

Prelex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201285

Nr. Impact Assessment Commissie en Opinie Impact Assessment Board

SEC (2012)72 en SEC(2011)73 (samenvatting)

Behandelingstraject Raad

Dit voorstel wordt in de JBZ-Raad behandeld.

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Veiligheid en Justitie.

Rechtsbasis, besluitvormingsprocedure Raad, rol Europees Parlement, gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

a) Rechtsbasis

Artikel 16, tweede lid, Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

b) Besluitvormingsprocedure Raad en rol Europees Parlement

Gewone wetgevingsprocedure artikel 294 VWEU. (Raad: gekwalificeerde meerderheidsbesluitvorming. EP: medebeslissingsprocedure).

c) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

Er is voorzien in de vaststelling van gedelegeerde handelingen (art. 290 VWEU) en in de vaststelling van uitvoeringshandelingen door de Commissie (art. 291 VWEU).

2. Samenvatting BNC-fiche

- *Korte inhoud voorstel*

Het voorstel voor een richtlijn dient ter vervanging van het huidige kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad van 27 november 2008 (hierna: kaderbesluit gegevensbescherming), en bevat regels voor de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt ten behoeve van de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en het vrije verkeer van dergelijke gegevens. Deze regels hebben betrekking op de doelbinding, de rechten van de betrokkene, de overdracht van persoonsgegevens aan derde landen en het toezicht op de gegevensverwerking. Vanwege de specifieke aard van de politieke en justitiële samenwerking in strafzaken werd in een Verklaring¹ erkend dat op het gebied van justitiële samenwerking in strafzaken en op het gebied van politieke samenwerking specifieke voorschriften inzake de bescherming van persoonsgegevens en het vrije verkeer van die gegevens op basis van artikel 16 VWEU nodig kunnen blijken.

Het kabinet staat in beginsel positief ten opzichte van de inhoud van de ontwerprichtlijn. Nederland beoordeelt de subsidiariteit positief. De proportionaliteit wordt deels positief, deels negatief beoordeeld; Nederland ziet voordelen in met name de eenvormigheid van de regels voor de gegevensverwerking in de lidstaten en de verstrekking van persoonsgegevens aan derde landen. Maar Nederland acht de benodigde financiële en personele (bij de Commissie en de Europese toezichthouder) middelen die worden voorgesteld niet proportioneel.

- *Implicaties/risico's/kansen*

De ontwerprichtlijn biedt de nodige waarborgen voor een zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens door politie en justitie binnen de Europese Unie en bevat verbeteringen ten opzichte van het huidige kaderbesluit. Daarnaast geeft de ontwerprichtlijn eenduidige regels voor de gegevensverstrekking aan derde landen. Dit kan bijdragen aan verbetering van de bescherming van de rechten van burgers en is tevens van belang voor de verdere intensivering van de samenwerking tussen de opsporingsdiensten, ook op het gebied van de gegevensuitwisseling. De uitvoerbaarheid van de voorgestelde verplichtingen op het gebied van het maken van onderscheid

¹ Verklaring nr. 21 betreffende de bescherming van persoonsgegevens op het gebied van justitiële samenwerking in strafzaken en op het gebied van politieke samenwerking, gehecht aan de slotakte van de intergouvernementele conferentie die het Verdrag van Lissabon heeft aangenomen (13 december 2007).

tussen verschillende categorieën van persoonsgegevens en de rechten van de betrokkene op informatie over de verwerking van, de toegang tot en de verwijdering van persoonsgegevens vormt echter een punt van aandacht. De meerwaarde daarvan is onduidelijk terwijl dit kan leiden tot aanzienlijke verzwaring van de uitvoeringslasten voor politie en justitie.

3. Samenvatting voorstel

- *Inhoud voorstel*

Dit voorstel vormt onderdeel van een pakket dat strekt tot herziening van de regels voor de bescherming van persoonsgegevens binnen de Europese Unie. Het pakket omvat twee voorstellen. In de eerste plaats een voorstel voor een verordening over de bescherming van personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en het vrije verkeer van dergelijke gegevens (hierna: ontwerpverordening gegevensbescherming). In de tweede plaats het onderhavige voorstel voor een richtlijn over de bescherming van personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens door de bevoegde autoriteiten ten behoeve van de voorkoming, onderzoek, ontdekking of vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en het vrije verkeer van dergelijke gegevens (hierna: ontwerprichtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging).

De ontwerprichtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging bevat regels voor de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt ten behoeve van de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en het vrije verkeer van dergelijke gegevens. Dit omvat algemene regels met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens, de doelbinding (dat wil zeggen dat de persoonsgegevens niet verder worden verwerkt voor doelen die niet verenigbaar zijn met de doelen waarvoor de gegevens zijn verzameld), de rechten van de betrokkene, de verplichtingen van de verantwoordelijke voor de gegevensverwerking, de beveiliging van de persoonsgegevens, de overdracht van persoonsgegevens aan derde landen of internationale organisaties, onafhankelijke toezichthoudende instanties, rechtsmiddelen en sancties en de bevoegdheid van de Commissie voor gedelegeerde regelgeving.

- *Impact assessment Commissie*

In het impact assessment stelt de Commissie vast dat het kaderbesluit gegevensbescherming, dat is gebaseerd op de oude pijler-structuur van de EU, een beperkte reikwijdte heeft en verschillende andere hiaten vertoont. Dit leidt tot een gebrek aan rechtszekerheid bij de betrokkenen en de rechtshandhavingsautoriteiten en tot praktische problemen bij de implementatie. Daar komt bij dat het kaderbesluit veel ruimte laat voor regels op nationaal niveau, zodat er weinig wordt geharmoniseerd. Dit kan de gegevensbescherming negatief beïnvloeden en de uitwisseling van persoonsgegevens tussen de nationale autoriteiten hinderen. Er worden drie opties onderzocht: 1) softe actie, zoals het opstellen van Mededelingen over de interpretatie, technische ondersteuning en fondsen, 2) modernisering van het wettelijk kader en 3) gedetailleerde regels op EU-niveau op het gebied van de politieke en justitiële samenwerking in strafzaken. De Commissie stelt vast dat optie 1 een beperkt gevolg zal hebben met betrekking tot de geïdentificeerde problemen. Optie 2 zal leiden tot meer coherentie en consistentie in de gegevensbeschermingsregels op het terrein van de politieke en justitiële samenwerking in strafzaken. Optie 3 zal vergaande en positieve gevolgen

hebben op het gebied van kostenbesparing en verbetering van de rechten van de betrokkenen. De gelijktijdige aanpassing van alle oude derde pijler-instrumenten zal echter zeer complex zijn en politiek controversieel. Het onderzoek van de gevolgen voert de Commissie tot de slotsom dat het de voorkeur verdient om het kaderbesluit gegevensbescherming te vervangen door een nieuw rechtsinstrument dat een ruimere reikwijdte heeft en dat tegemoet komt aan de belangrijkste hiaten en tekortkomingen.

4. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) Bevoegdheid

Artikel 16, tweede lid, VWEU. Dit betreft een nieuwe, specifieke wettelijke grondslag, die met het Verdrag van Lissabon is ingevoerd, voor het aannemen van regels over de bescherming van natuurlijke personen ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie, alsook door de lidstaten, bij de uitoefening van activiteiten die binnen het toepassingsgebied van het recht van de Unie vallen, alsmede voorschriften betreffende het vrije verkeer van die gegevens. Dit is volgens Nederland de juiste rechtsgrondslag.

b) Subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

Subsidiariteitsoordeel

Het kabinet beoordeelt de subsidiariteit positief.

De Commissie motiveert de subsidiariteit met een aantal overwegingen. In de eerste plaats vereist het recht op de bescherming van persoonsgegevens, zoals dat is vervat in artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden en in artikel 16, eerste lid, van het VWEU, hetzelfde niveau van gegevensbescherming binnen de Unie. Dit impliceert eenzelfde niveau van gegevensbescherming voor persoonsgegevens die worden uitgewisseld als voor persoonsgegevens die ten behoeve van binnenlands gebruik worden verwerkt. In de tweede plaats is er een toenemende behoefte bij de rechtshandhavingsautoriteiten van de lidstaten om persoonsgegevens te verwerken en uit te wisselen ten behoeve van de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit en terrorisme. Duidelijke en consistente regels over gegevensverwerking kunnen de samenwerking tussen de autoriteiten bevorderen. Verder zijn er praktische uitdagingen om de naleving van de wetgeving op het gebied van gegevensbescherming te waarborgen. Dit dient op het niveau van de Unie te worden georganiseerd om de eenheid in de toepassing van het recht van de Unie te verzekeren. In sommige gevallen is de EU het best in staat om eenzelfde niveau van gegevensbescherming voor individuen te garanderen als hun persoonsgegevens aan derde landen worden overgedragen. Tenslotte kunnen de lidstaten zelf de gesignaleerde problemen niet oplossen, in het bijzonder niet die welke voortvloeien uit het uiteenlopen van de nationale wetgeving. Daarom bestaat er een specifieke behoefte om een geharmoniseerd en coherent kader op te stellen dat de mogelijkheid biedt van een soepele overdracht van persoonsgegevens over de binnengrenzen van de Unie terwijl een effectieve bescherming van de rechten van alle individuen binnen de Unie is verzekerd. Het kabinet kan zich in de motivering van de Commissie vinden.

Proportionaliteitsoordeel

Het kabinet beoordeelt de proportionaliteit deels positief, deels negatief.

Het beginsel van de proportionaliteit vereist dat iedere interventie doelgericht is en niet verder gaat dan noodzakelijk voor de vervulling van die doeleinden. Volgens de Commissie is een richtlijn het beste instrument om harmonisatie op het niveau van de Unie te verzekeren terwijl de lidstaten de nodige flexibiliteit wordt gelaten voor de implementatie van de beginselen, regels en de uitzonderingen op nationaal niveau.

Het kabinet kan zich in deze motivering vinden. Daarbij tekent het kabinet aan dat dit voorstel erg snel volgt op de goedkeuring van het kaderbesluit gegevensbescherming, dat binnenkort in de Nederlandse wetgeving zal zijn geïmplementeerd. Dit betekent dat zowel de burgers als de rechtshandhavingdiensten worden geconfronteerd met veranderende regels. De voordelen die uit de ontwerprichtlijn voortvloeien, op het gebied van de eenvormigheid van de regels voor de gegevensverwerking in de lidstaten en de verstrekking van persoonsgegevens aan derde landen, wegen naar het oordeel van de regering op tegen dit bezwaar.

De benodigde middelen die worden voorgesteld acht het kabinet echter niet proportioneel.

c) Nederlands oordeel over de voorstellen op het gebied van gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

Het voorstel bevat enkele voorstellen voor gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen:

1. De Commissie kan uitvoeringshandelingen vaststellen om de vereisten te specificeren voor de beveiliging van persoonsgegevens, die worden vastgesteld overeenkomstig de onderzoeksprocedure van artikel 57, tweede lid (artikel 27, derde lid).
2. De Commissie zal bevoegd zijn tot gedelegeerde handelingen om de criteria en vereisten te specificeren voor de vaststelling van datalekken en voor de specifieke omstandigheden waarin een verantwoordelijke en een verwerker gehouden zijn melding te maken van een datalek (artikel 28, vijfde lid).
3. De Commissie kan het standaardformat voor de notificatie van een datalek aan het toezichthoudend orgaan, de toepasselijke procedures en de documentatie in uitvoeringshandelingen vaststellen, overeenkomstig de onderzoeksprocedure van artikel 57, tweede lid (artikel 28, zesde lid).
4. De Commissie kan besluiten dat een derde land een voldoende niveau van gegevensbescherming waarborgt. Deze uitvoeringshandelingen worden vastgesteld overeenkomstig de onderzoeksprocedure van artikel 57, tweede lid (artikel 34, derde lid).
5. De Commissie kan besluiten dat een derde land niet een voldoende niveau van gegevensbescherming waarborgt. Deze uitvoeringshandelingen worden vastgesteld overeenkomstig de onderzoeksprocedure van artikel 57, tweede lid, of, in bijzonder spoedeisende situaties voor personen met betrekking tot hun recht op gegevensbescherming, in overeenstemming met de procedure van artikel 57, derde lid (artikel 34, vijfde lid).

Met de voorgestelde bevoegdheid voor de Commissie om uitvoeringshandelingen vast te stellen op het gebied van de beveiliging van persoonsgegevens (punt 1) en het niveau van

gegevensbescherming in derde landen (punt 4) kan worden ingestemd. Het kabinet staat gereserveerd ten opzichte van de voorgestelde bevoegdheden voor de Commissie op het terrein van de datalekken (punten 2 en 3) omdat de regering nog niet overtuigd is van de wenselijkheid van aanvullende Europese regels op dat terrein. Het kabinet staat in beginsel positief ten aanzien van de wenselijkheid van de procedure van artikel 57, derde lid, voor bijzonder spoedeisende situaties, maar acht een dergelijke procedure ook wenselijk in situaties waarin de Commissie besluit dat een derde land wel een voldoende niveau van gegevensbescherming waarborgt.

5. Financiële implicaties, gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

De financiële verklaring bij het voorstel voor de verordening gegevensbescherming bestrijkt de financiële gevolgen van zowel de ontwerpverordening als de onderhavige ontwerp Richtlijn.

a) Consequenties EU-begroting

Vanwege de taakverdeling zijn volgens de Commissie extra middelen vereist voor de Commissie en voor de European Data Protection Supervisor (EDPS). In het volgend meerjarig financieel kader (2014 – 2020) wordt een bedrag van 3.5 miljoen euro per jaar extra voorgesteld (over de hele periode een bedrag van 24 miljoen euro). Gegevensbescherming is één van de doelen van het programma Rechten en Burgerschap. De administratieve uitgaven vallen binnen de begroting van DG JUST. Op grond van de inhoud van de voorgestelde regels zal het zwaartepunt van de consequenties voor de EU begroting bij de verordening gegevensbescherming liggen.

De herziening van de regels voor de bescherming van persoonsgegevens heeft tot gevolg dat de taken van de Commissie worden uitgebreid. Dit vloeit voort uit de implementatie van een nieuw consistentiemechanisme voor de verordening gegevensbescherming, het onderzoek naar het niveau van gegevensbescherming in andere landen voor de verordening gegevensbescherming en de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging en de voorbereiding van gedelegeerde regelgeving voor de verordening gegevensbescherming en de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging. In totaal gaat het om 24 FTE.

De formatie van de EDPS dient te worden uitgebreid, onder meer ten behoeve van het secretariaat van de European Data Protection Board. De extra operationele financiële middelen die in totaal benodigd zijn om de extra taken te vervullen worden geschat op 10,25 miljoen euro. Daarvan is 3,2 miljoen euro bestemd voor het secretariaat van de European Data Protection Board, 2,9 miljoen euro is gereserveerd voor het toezicht op het consistentiemechanisme, dat uitsluitend verband houdt met de verordening gegevensbescherming, en 4,1 miljoen euro is gereserveerd voor een gemeenschappelijke IT-voorziening bij de EDPS ten behoeve van de communicatie met de nationale toezichthoudende autoriteiten.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of decentrale overheden

Het voorstel zal gevolgen kunnen hebben voor de begrotingen van de politiekorpsen, het College bescherming persoonsgegevens en de RDW. Voor wat betreft de politiekorpsen zullen extra lasten (kunnen) zijn verbonden aan:

- het maken van onderscheid tussen de verschillende categorieën van personen en de betrouwbaarheid van persoonsgegevens (art. 5 en 6);
- het informeren van de betrokkene over de gegevensverwerking (art. 11);
- het verstrekken van kopieën van de persoonsgegevens die worden verwerkt aan de betrokkene (art. 12, tweede lid);
- de notificatie van datalekken aan het College bescherming persoonsgegevens (art. 28);
- de aanwijzing van een (gemeenschappelijke) gegevensbeschermingsfunctionaris (art. 30);

Voor wat betreft het College bescherming persoonsgegevens zullen extra lasten (kunnen) zijn verbonden aan het toezicht op de naleving van de regels die voortvloeien uit de implementatie van de richtlijn.

De RDW verwacht vergelijkbare consequenties in ieder geval voor zover het de activiteiten betreft rondom de registercontrole van APK en WAM en de (strafrechtelijke) activiteiten van het landelijke Informatiecentrum Voertuigcriminaliteit (opsporingsdiensten, onderdeel RDW).

Op dit moment zijn de financiële consequenties voor de rijksoverheid nog niet geheel te overzien. Duidelijk is dat het voorstel gevolgen heeft voor de (apparaats)begroting van de politie en het College bescherming persoonsgegevens.

De kosten worden conform de Regels Budgetdiscipline gedragen binnen de begrotingen van de beleidsverantwoordelijke ministeries.

c) Financiële consequenties (incl. personele) voor bedrijfsleven en burger

Het voorstel heeft geen financiële gevolgen voor het bedrijfsleven. Het voorstel heeft geen financiële gevolgen voor de burgers.

d) Gevolgen voor regeldruk/administratieve lasten voor rijksoverheid, decentrale overheden, bedrijfsleven en burger

Het voorstel heeft gevolgen voor de administratieve lasten van de politie, andere opsporingsdiensten en instanties die gegevens beheren. Deze lasten vloeien voort uit de verplichtingen tot het maken van onderscheid tussen de categorieën van personen en de betrouwbaarheid van persoonsgegevens, het informeren van de betrokkenen over de gegevensverwerking, de notificatie van datalekken en de aanwijzing van een gegevensbeschermingsfunctionaris (zie punt b).

6. Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)

In de Wet politiegegevens (Wpg) en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (Wjsg) zijn regels opgenomen over de verwerking van politiegegevens en van justitiële en strafvorderlijke gegevens. De goedkeuring van de ontwerprichtlijn noodzaakt tot aanpassing van de Wpg en de

Wjsg met betrekking tot een aantal onderwerpen. De belangrijkste onderwerpen betreffen het volgende:

- a. de rechtmatigheid van de verwerking en de doelbinding (artikel 7);
- b. de verstrekking van informatie aan de betrokkene (artikel 11);
- c. het recht van toegang voor de betrokkene (artikel 12);
- d. het recht op verwijdering (artikel 16);
- e. de kennisgeving van datalekken (artikel 28);
- f. de verstrekking van persoonsgegevens aan derde landen (hoofdstuk V);
- g. de taken en bevoegdheden van het toezichthoudend orgaan.

Verder gaat de Commissie ervan uit dat de ontwerprichtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging ook van toepassing is op de gegevensverwerking in strafzaken door de zittende magistratuur (Overweging 55 en artikel 44, tweede lid). In Nederland valt de verwerking van persoonsgegevens in strafzaken door de zittende magistratuur thans onder de reikwijdte van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp). Nagegaan zal worden wat op dit punt de exacte reikwijdte is van de ontwerprichtlijn en in hoeverre de ontwerprichtlijn strekt tot aanpassing van de wetgeving op dit punt.

b) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

Het voorstel bevat een implementatietermijn voor de lidstaten van twee jaar. Mede gelet op het feit dat het kaderbesluit gegevensbescherming, dat deels dezelfde bepalingen bevat als de ontwerprichtlijn, binnen afzienbare termijn zal zijn geïmplementeerd lijkt deze termijn naar het oordeel van het kabinet voldoende voor de implementatie van de richtlijn.

c) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

In het voorstel is een evaluatiebepaling opgenomen (artikel 61). De Commissie zal de toepassing van de richtlijn evalueren. Daarnaast zal de Commissie binnen drie jaar nadat de onderhavige richtlijn in werking is getreden andere rechtsinstrumenten van de Europese Unie die betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de voorkoming, onderzoek, ontdekking of vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, in het bijzonder de rechtsinstrumenten ten behoeve van de justitiële samenwerking in strafzaken en de politiesamenwerking, bekijken teneinde deze meer in lijn te brengen met de onderhavige richtlijn. Waarnodig zullen de nodige voorstellen worden gedaan tot aanpassing van deze rechtsinstrumenten teneinde een consistente benadering van de bescherming van persoonsgegevens binnen de Unie te verzekeren.

In het voorstel is geen horizonbepaling opgenomen.

7. Implicaties voor uitvoering en handhaving

a) Uitvoerbaarheid

Het voorstel kan aanzienlijke gevolgen hebben voor de werklast van de rechtshandhavingdiensten. Dit betreft de verplichtingen van de rechtshandhavingdiensten inzake

het maken van onderscheid tussen verschillende categorieën van personen en de betrouwbaarheid van persoonsgegevens, de toegang tot en de verwijdering van persoonsgegevens en de melding van datalekken.

b) Handhaafbaarheid

N.v.t.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen.

9. Nederlandse positie

Nederland staat in beginsel positief ten opzichte van het voorstel van de Commissie voor een richtlijn op het gebied van de voor de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt ten behoeve van de voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en het vrije verkeer van dergelijke gegevens.

Uitgangspunt van het kabinet is dat de regels op het niveau van de Unie een duidelijke meerwaarde moeten bieden voor de burgers en de rechtshandhavingsdiensten. Anders dan het huidige kaderbesluit gegevensbescherming is de ontwerprichtlijn van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens, ongeacht of de gegevens aan andere landen worden verstrekt. De burgers en de rechtshandhavingsdiensten zijn hierbij gebaat omdat hiermee wordt voorkomen dat binnen de lidstaten verschillende regimes van gegevensbescherming ontstaan voor de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de rechtshandhaving. Daarnaast bevat de ontwerprichtlijn een meer uitgewerkt systeem voor de verstrekking van persoonsgegevens aan derde landen. De vaststelling van eenvormige regels op Europees niveau voor dergelijke verstrekkingen is van groot belang voor de bescherming van persoonsgegevens. Op dit gebied bieden de Europese regels een duidelijke meerwaarde. De rechtshandhavingsdiensten zijn hierbij eveneens gebaat omdat de huidige regels weinig houvast bieden voor het maken van afwegingen in individuele gevallen. Naar het oordeel van het kabinet is een hoog niveau van gegevensbescherming binnen de EU van belang, niet alleen voor de bescherming van de rechten van burgers maar tevens in het brede perspectief van de verdere intensivering van de samenwerking tussen de opsporingsdiensten, ook op het gebied van de gegevensuitwisseling.

Het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer is geen absoluut recht, maar moet worden afgewogen tegen andere belangen, zoals het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten. De regels voor een zorgvuldige verwerking van persoonsgegevens mogen naar het oordeel van het kabinet geen onevenredig risico vormen voor een doelgerichte en effectieve opsporing en vervolging van strafbare feiten. Dit risico heeft betrekking op de uitvoerbaarheid en werkbaarheid van de voorgestelde regels voor de bevoegde autoriteiten. Ook het kostenaspect is hierbij aan de orde. De regels van de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging dienen een goed evenwicht te vormen tussen een zorgvuldige gegevensbescherming en een adequate criminaliteitsbestrijding.

Vanuit dit perspectief zijn er enkele aandachtspunten:

Het voorstel bevat de verplichting voor de rechtshandhavingdiensten om, voor zover mogelijk, een duidelijk onderscheid te maken tussen de persoonsgegevens van verschillende categorieën van personen, zoals verdachten, veroordeelden, slachtoffers, getuigen of anderen (artikel 5). Daarnaast dienen de lidstaten te verzekeren dat, voor zover mogelijk, de verschillende categorieën van persoonsgegevens worden onderscheiden in overeenstemming met de mate van betrouwbaarheid van de gegevens. Daarbij dienen persoonsgegevens die zijn gebaseerd op feiten te worden onderscheiden van persoonsgegevens die zijn gebaseerd op persoonlijke waarderingen (artikel 6). Aan deze verplichtingen is geen gevolg verbonden voor de verwerking van de betreffende persoonsgegevens. Met deze regels lijkt te worden voorbij gegaan aan de aard van het politiewerk, dat er op is gebaseerd te komen tot een inschatting van de betrouwbaarheid van gegevens, die doorgaans niet van de betrokkene zelf zijn verkregen. Dergelijke verplichtingen zijn niet goed verenigbaar met de wijze waarop de politie haar taak uitoefent en zullen tot aanzienlijke verhoging van de lasten van de rechtshandhavingdiensten kunnen leiden, zonder dat dit wordt gerechtvaardigd door het belang van die verplichtingen voor de gegevensbescherming.

De verplichtingen voor politie en justitie op het gebied van het informeren van de betrokkene en de toegang tot de gegevens zijn tamelijk verstrekkend geformuleerd. Op dit moment kent de Nederlandse wetgeving geen algemene verplichting voor de rechtshandhavingdiensten om een betrokkene te informeren dat over hem persoonsgegevens worden verwerkt, zoals in de richtlijn voorzien (artikel 11). Een dergelijke algemene verplichting lijkt niet goed uitvoerbaar bij gebeurtenissen waarbij grote aantallen personen in aanraking komen met de politie, bijvoorbeeld bij grootschalige ordeverstoringen, en lijkt een dergelijke verplichting niet goed verenigbaar met de aard van de politietaak, die voorziet in de heimelijke inzet van bijzondere opsporingsbevoegdheden. De verdachte dient dan juist onkundig te blijven van de inzet van dergelijke bevoegdheden. Bovendien is de regeling van het recht op toegang voor de betrokkene, uitgewerkt in de artikelen 12 en 13 van de ontwerprichtlijn, dan grotendeels overbodig. Naar het oordeel van de regering dient de informatieplicht te worden opgevat als een meer algemene informatieplicht, waaraan invulling kan worden gegeven door middel van het recht op kennisneming en voor een ieder toegankelijke wettelijke regels.

Tevens wordt voorzien in een recht van de betrokkene op de verwijdering van gegevens (artikel 16). In plaats van verwijdering moeten de gegevens worden gemarkeerd als de juistheid daarvan door de betrokkene wordt betwist (artikel 16, derde lid, onderdeel a). Vanwege het feit dat de politietaak bij uitstek strekt tot de verwerking van gegevens waarvan de juistheid niet vaststaat, mag het markeren haar het oordeel van het kabinet niet leiden tot belemmering van de gegevensverwerking ten behoeve van de opsporing en vervolging.

De ontwerprichtlijn voorziet in een verplichting voor de rechtshandhavingdiensten om datalekken te melden aan het toezichthoudend orgaan (artikel 28) en aan de betrokkene (artikel 29). De politietaak staat in de weg aan melding van een datalek aan de betrokkene.

De ontwerprichtlijn bevat een regeling voor de verstrekking van persoonsgegevens aan derde landen (hoofdstuk V). De toepassing van de regeling in de praktijk, specifiek de vaststelling van de

toereikende waarborgen op grond van artikel 35, roept nog vragen op met betrekking tot de uitvoerbaarheid en de mogelijke werklast voor politie en justitie.

Overigens bevat de ontwerprichtlijn geen specifieke regels voor de doelbinding bij de verstrekking van persoonsgegevens aan andere lidstaten. In het huidige kaderbesluit gegevensbescherming is daarvoor wel een regeling opgenomen. Het lijkt wenselijk om deze regeling te continueren.

Tenslotte meent het kabinet dat de regels op het gebied van gegevensbescherming in andere bestaande Europese rechtsinstrumenten zo snel mogelijk dienen te worden aangepast aan de richtlijn gegevensbescherming. Anders dan in de richtlijn voorzien (artikel 61, tweede lid), dient deze aanpassing bij voorkeur te worden betrokken in de totstandkoming van de richtlijn.

Het kabinet kan zich niet zonder meer vinden in de sterke stijging met 10,25 mln euro per jaar. De onderhandelingen over dit voorstel maken voor wat betreft de financiële aspecten integraal onderdeel uit van de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK). In dit licht hecht het kabinet eraan dat besprekingen over dit voorstel niet vooruitlopen op de integrale besluitvorming betreffende het MFK. De beleidsmatige inzet van het kabinet ten aanzien van de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging zal ondersteunend moeten zijn aan de Nederlandse inzet in de MFK-onderhandelingen, te weten een substantiële vermindering van de Nederlandse afdrachten aan de EU en een hervormde begroting die is toegespitst op de prioriteiten van dit decennium; onderzoek en innovatie en veiligheid en justitie.

Fiche 2: Verordening gegevensbescherming

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van
persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (Algemene verordening
gegevensbescherming)

Dit voorstel vormt onderdeel van een pakket dat strekt tot herziening van de regels voor de
bescherming van persoonsgegevens binnen de Europese Unie. Het pakket omvat twee voorstellen
en een mededeling waarin die voorstellen worden opgevoerd.

In de eerste plaats het onderhavige voorstel voor een verordening over de bescherming van
personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en het vrije verkeer van
dergelijke gegevens (hierna: ontwerpverordening gegevensbescherming). In de tweede plaats een
voorstel voor een richtlijn over de bescherming van personen met betrekking tot de verwerking
van persoonsgegevens door de bevoegde autoriteiten ten behoeve van de voorkoming, onderzoek,
ontdekking of vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en het vrije
verkeer van dergelijke gegevens (hierna: ontwerprichtlijn gegevensbescherming opsporing en
vervolging).

Over de ontwerpverordening en ontwerprichtlijn zijn BNC fiches opgesteld. Niet over de
mededeling, nu deze niets meer of anders bevat dan de ontwerpverordening en ontwerprichtlijn.

Datum Commissiedocument

25 januari 2012

Nr. Commissiedocument

COM (2012) 11

Prelex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201286

Nr. Impact Assessment Commissie en Opinie Impact Assessment Board

SEC (2012) 73

Behandelingstraject Raad

Dit voorstel wordt behandeld in de JBZ Raad.

Eerstverantwoordelijk ministerie

Veiligheid en Justitie.

Rechtsbasis, besluitvormingsprocedure Raad, rol Europees Parlement, gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

a) Rechtsbasis

Artikel 16, tweede lid, Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

b) Besluitvormingsprocedure Raad en rol Europees Parlement

Gewone wetgevingsprocedure art. 294 VWEU. Raad: gekwalificeerde meerderheid. EP: medebeslissingsprocedure.

c) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

Er is voorzien in de vaststelling van gedelegeerde handelingen (art. 290 VWEU) en in de vaststelling van uitvoeringshandelingen door de Commissie (art. 291 VWEU).

2. Samenvatting BNC-fiche

De ontwerpverordening stelt nieuwe regels vast met betrekking tot de bescherming van de gegevens van natuurlijke personen en het vrije verkeer van persoonsgegevens. Het begrippenkader wordt verruimd. De rechten van betrokkenen worden versterkt, met name met het recht om te worden vergeten en het recht op dataportabiliteit. De administratieve lasten van verantwoordelijken voor de gegevensverwerking worden verlicht, maar verplichtingen van die verantwoordelijken worden verzaamd. Het regime voor de doorgifte van persoonsgegevens aan derde landen is uitgebreid, maar lijkt nog niet sluitend. Het toezicht op de naleving en de handhaving van de regels over gegevensbescherming worden op EU-niveau vastgesteld. Er wordt voorzien in robuuste sanctionering, met name in de bevoegdheid tot het vaststellen van bestuurlijke boetes door toezichthouders.

Nederland kan zich vinden in de gekozen bevoegdheidsgrondslag, en beoordeelt de subsidiariteit positief en proportionaliteit deels positief, deels negatief. De keuze voor het instrument verordening kan worden onderschreven. Nederland vindt dat de regelgeving op onderdelen niet zo gedetailleerd moet worden uitgewerkt. Nederland betwijfelt de noodzaak tot het in zeer ruime mate vaststellen van gedelegeerde regelgeving door de Commissie. De benodigde middelen die worden voorgesteld acht het kabinet niet proportioneel.

Verduidelijking van de regels voor gegevensbescherming, versterking van het sanctieregime en de verplichting tot onderlinge samenwerking van toezichthouders in het nieuwe handavingsmechanisme bevorderen het nalevingsniveau. De regeldruk voor het bedrijfsleven, en op onderdelen, ook voor de burger, neemt toe. Er wordt nog weinig rekening gehouden met de specifieke behoeften van het MKB. Er wordt onvoldoende aandacht gegeven aan de bijzondere rol en verantwoordelijkheid van de overheid, in elk geval ten aanzien van de openbaarheidsregelgeving, het recht op hergebruik van overheidsinformatie, open data en de verhouding van de rechten van betrokkenen en de verwerking van persoonsgegevens in openbare bij de wet ingestelde registers. Nederland is daarmee in zijn algemeenheid positief, maar zet op onderdelen vraagtekens bij de onderlinge verhouding van rechten en verplichtingen van burgers, bedrijven en de overheid.

3. Samenvatting voorstel

- *Inhoud voorstel*

De ontwerpverordening stelt nieuwe regels vast met betrekking tot de bescherming van de gegevens van natuurlijke personen en het vrije verkeer van persoonsgegevens. Het begrippenkader wordt verruimd. De rechten van betrokkenen worden versterkt, met name met het recht om te worden vergeten en het recht op dataportabiliteit. De administratieve lasten van verantwoordelijken voor de gegevensverwerking worden verlicht, maar verplichtingen van die verantwoordelijken worden verzaamd. Het regime voor de doorgifte van persoonsgegevens aan derde landen is uitgebreid. Het toezicht op de naleving en de handhaving van de regels over gegevensbescherming wordt op EU-niveau vastgesteld. Dat stelsel is gecompliceerd. Er wordt voorzien in sanctionering, waarbij de hoogte van bestuurlijke boetes op EU-niveau wordt vastgesteld. De boetes kunnen door de nationale toezichthouders worden opgelegd.

- *Impact assessment Commissie*

De diensten van de Commissie identificeren drie beleidsdoelstellingen: versterking van de internemarktdimensie, een vergroting van de effectiviteit van het grondrecht op gegevensbescherming en de vaststelling van een integraal kader voor het gegevensbeschermingsrecht, met inbegrip van het gebied van politie- en justitiesamenwerking. De diensten van de Commissie identificeren drie beleidsopties. Optie 1 bestaat uit een combinatie van niet-bindende instrumenten en een beperkte aanvulling van de bestaande richtlijn. Optie 2 bestaat uit wetgevende maatregelen om bestaande tekortkomingen in implementatie en het uiteenlopen van de wetgeving van de lidstaten tegen te gaan. Optie 3 bestaat uit gedetailleerde totaalharmonisatie van het gehele gegevensbeschermingsrecht. Gekozen wordt voor optie 2.

4. Bevoegdheidsvaststelling en subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel

a) *Bevoegdheid*

Het kabinet acht artikel 16, tweede lid, Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), de juiste rechtsgrondslag voor het voorstel

b) *Subsidiariteits- en proportionaliteitsoordeel*

Subsidiariteitsoordeel

Nederland beoordeelt de subsidiariteit positief. Met dit voorstel wordt uiteenlopende regelgeving in de lidstaten voorkomen. Bovendien wordt een gelijke behandeling bij toezicht en handhaving binnen de Unie bevorderd.

Proportionaliteitsoordeel

Ten aanzien van de proportionaliteit is het oordeel deels positief, deels negatief. De keuze voor het instrument verordening roept als zodanig geen bezwaar op. Nederland vindt dat de regelgeving op onderdelen niet zo gedetailleerd moet worden uitgewerkt. Het voorstel voorziet bovendien in veel aanvullende regelgeving door de Commissie. Nederland let er op dat de regels praktisch kunnen worden toegepast en uitgevoerd en is kritisch ten aanzien van de met het voorstel gemoeide kosten voor naleving van de regels. Ook acht Nederland van belang dat een goed evenwicht

bestaat tussen rechten en verplichtingen voor de verschillende categorieën belanghebbenden waarop de verordening het oog heeft.

De benodigde middelen die worden voorgesteld acht het kabinet niet proportioneel. In zoverre beoordeelt Nederland de proportionaliteit negatief.

c) Nederlands oordeel over de voorstellen op het gebied van gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen

Positief t.a.v. de bevoegdheid tot het vaststellen van uitvoeringshandelingen, maar negatief ten aanzien van de zeer ruime mate waarin wordt voorzien in gedelegeerde regelgeving door de Commissie. De noodzaak daartoe is nog niet voldoende aangetoond.

5. Financiële implicaties, gevolgen voor regeldruk en administratieve lasten

De financiële verklaring bij het voorstel voor de verordening gegevensbescherming bestrijkt de financiële gevolgen van zowel de onderhavige ontwerpverordening als de ontwerprichtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging.

a) Consequenties EU-begroting

Vanwege de taakverdeling zijn volgens de Commissie extra middelen vereist voor de Commissie en voor de European Data Protection Supervisor (EDPS). In het volgend meerjarig financieel kader (2014 – 2020) wordt een bedrag van 3.5 miljoen euro per jaar extra voorgesteld (over de hele periode een bedrag van 24 miljoen euro). Gegevensbescherming is één van de doelen van het programma Rechten en Burgerschap. De administratieve uitgaven vallen binnen de begroting van DG JUST. Op grond van de inhoud van de voorgestelde regels zal het zwaartepunt van de consequenties voor de EU begroting bij de verordening gegevensbescherming liggen.

De herziening van de regels voor de bescherming van persoonsgegevens geeft tot gevolg dat de taken van de Commissie worden uitgebreid. Dit vloeit voort uit de implementatie van een nieuw consistentiemechanisme voor de verordening gegevensbescherming, het onderzoek naar het niveau van gegevensbescherming in andere landen voor de verordening gegevensbescherming en de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging en de voorbereiding van gedelegeerde regelgeving voor de verordening gegevensbescherming en de richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging. In totaal gaat het om 24 FTE.

De formatie van de EDPS dient te worden uitgebreid, onder meer ten behoeve van het secretariaat van de European Data Protection Board. De extra operationele financiële middelen die in totaal benodigd zijn om de extra taken te vervullen worden geschat op 10,25 miljoen euro. Daarvan is 3,2 miljoen euro bestemd voor het secretariaat van de European Data Protection Board, 2,9 miljoen euro is gereserveerd voor het toezicht op het consistentiemechanisme, dat uitsluitend verband houdt met de verordening gegevensbescherming, en 4,1 miljoen euro is gereserveerd voor een gemeenschappelijke IT-voorziening bij de EDPS ten behoeve van de communicatie met de nationale toezichthoudende autoriteiten.

b) *Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of decentrale overheden*

In art. 47 van de ontwerpverordening wordt voorzien in een verplichting tot adequate financiering en bestaafing van de nationale toezichthouder. Of aan die verplichting wordt voldaan staat uiteindelijk ter beoordeling aan de Europese Commissie. Dit roept uit oogpunt van het budgetrecht een probleem op. Op dit moment zijn de financiële consequenties van het voorstel voor de rijksoverheid nog niet geheel te overzien, bijvoorbeeld waar het gaat om de inrichting van de overheidsinformatiesystemen. Duidelijk is dat het voorstel gevolgen heeft voor de (apparaats)begroting van het College bescherming persoonsgegevens. De kosten worden conform de Regels Budgetdiscipline gedragen binnen de begrotingen van de beleidsverantwoordelijke ministeries.

c) *Financiële consequenties (incl. personele) voor bedrijfsleven en burger*

Geen rechtstreekse financiële consequenties voor bedrijfsleven en burgers.

d) *Gevolgen voor regeldruk/administratieve lasten voor rijksoverheid, decentrale overheden, bedrijfsleven en burger*

Door de Commissie wordt een reductie aan administratieve lasten geraamd. Administratieve lasten voor burgers en bedrijven nemen af door het schrappen van de meldplicht voor verwerking van persoonsgegevens. Daar staat tegenover dat de nalevingskosten toenemen, met een vooralsnog onbekend bedrag. De rijksoverheid en de zelfstandige bestuursorganen moeten rekening houden met een substantiële toename van de bestuurlijke lasten, doordat maatregelen die een effect hebben op de bescherming van persoonsgegevens vaker een expliciete wettelijke grondslag behoeven. Bovendien moet rekening worden gehouden met aanvullende bestuurlijke lasten voortvloeiend uit de transparantieplichtingen van de verordening. Decentrale overheden moeten daarnaast nog rekening houden met de verplichting een functionaris voor de gegevensbescherming aan te stellen.

De compenserende maatregelen voor kleinere bedrijven bieden nog te weinig ruimte voor maatwerk, en zijn nog teveel toegesneden op bedrijfsomvang in plaats van op specifieke risico's voor de bescherming van persoonsgegevens. In grote lijnen geldt hetzelfde voor de positie van individuele burgers die gegevens verwerken.

6. Implicaties juridisch

a) *Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)*

De Wet bescherming persoonsgegevens moet worden ingetrokken. Er moet een uitvoeringswet van beperkte omvang opgesteld worden. Een omvangrijke wetgevingsoperatie is nodig om het met de verordening strijdige recht in bijzondere wetten in te trekken. Er zijn geen gevolgen voor de decentrale regelgeving.

b) *Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en beschikkingen) met commentaar t.a.v. haalbaarheid*

Twee jaar na de datum van inwerkingtreding. Dat moet onder normale omstandigheden haalbaar zijn.

c) *Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling*

Art. 90 van de ontwerpverordening bevat een evaluatiebepaling.

7. Implicaties voor uitvoering en handhaving

a) Uitvoerbaarheid

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de verordening ligt niet primair bij de overheid, maar bij elke verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens. Burgers, bedrijven, instellingen en overheidsorganen worden in dit opzicht gelijk behandeld. De uitvoerbaarheid van de nieuwe verplichtingen is met name voor kleine en middelgrote en grote bedrijven maar ook voor instellingen en overheid nog een vraag. In grote lijnen geldt hetzelfde voor individuele burgers die gegevens verwerken.

b) Handhaafbaarheid

De meer gedetailleerde opzet van de verordening en de precisering van begrippenapparaat en reikwijdtebepalingen beogen een betere handhaafbaarheid te bieden dan de huidige richtlijn en de daarop gebaseerde Wet bescherming persoonsgegevens. Toezichts- en handhavingsbevoegdheden en de hoogte van bestuurlijke sancties worden op EU-niveau geregeld. Er is sprake van een degelijke voorziening tot onderlinge samenwerking en afstemming van de toezichthouders uit de lidstaten op EU-niveau.

8. Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen

9. Nederlandse positie

Nederland is in zijn algemeenheid positief. De huidige EU-privacyrichtlijn schiet op onderdelen tekort om een niveau van gegevensbescherming te garanderen dat voldoende aansluit bij de behoeften van burgers en bedrijven om grensoverschrijdend zaken te kunnen doen in de hedendaagse informatiemaatschappij. Het voorstel regelt zaken die op nationaal niveau niet meer op zinvolle wijze geregeld kunnen worden. Met de keuze voor een verordening wordt uiteenlopende regelgeving, toezicht op de naleving en handhaving voorkomen. Wel zet Nederland vraagtekens bij de voorstellen tot gedelegeerde regelgeving door de Commissie. Ook is Nederland kritisch of de onderlinge verhoudingen van rechten en verplichtingen van burgers, bedrijven en de overheid voldoende evenwichtig zijn. De bijzondere rol van de overheid in de samenleving bij het verwerken van persoonsgegevens verdient meer erkenning.

Administratieve lasten maken plaats voor verplichtingen die moeten worden nageleefd. Het kabinet is hier voorstander van, maar vindt wel dat de winst die wordt geboekt met het bereiken van een volkomen gelijkheid in rechten en verplichtingen binnen de EU voor alle burgers en bedrijven, moet worden afgewogen tegen de relatief zware last van die verplichtingen op kleine en middelgrote bedrijven en grote bedrijven die de verwerking van persoonsgegevens niet als primair proces kennen. Daarnaast vraagt Nederland zich af of voldoende rekening wordt gehouden met de behoeften om gegevens te verwerken voor statistische doeleinden en voor historisch en wetenschappelijk onderzoek.

De regels voor het grensoverschrijdend gegevensverkeer zijn verbeterd, maar de vraag is of alle problemen voldoende zijn opgelost. Met name bestaat nog de vraag of het probleem van conflicterende jurisdicties volledig sluitend is geregeld.

Voor de handhaving wordt voorzien in een stelsel van samenwerking en afstemming van alle dataproductietoezichthouders van de lidstaten, de EDPS en de Commissie. Dat is positief. Wel roept de rol van de Commissie vragen op, zowel omdat zij op grond van de Verdragen al over de nodige bevoegdheden tot handhaving beschikt, als vanwege haar plek in de verhouding tot de dataproductietoezichthouders die een onafhankelijke positie hebben.

Het kabinet kan zich niet zonder meer vinden in de sterke stijging met 10,25 mln euro per jaar. De onderhandelingen over dit voorstel maken voor wat betreft de financiële aspecten integraal onderdeel uit van de onderhandelingen over het Meerjarig Financieel Kader (MFK). In dit licht hecht het kabinet eraan dat besprekingen over dit voorstel niet vooruitlopen op de integrale besluitvorming betreffende het MFK. De beleidsmatige inzet van het kabinet ten aanzien van de "Richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging" zal ondersteunend moeten zijn aan de Nederlandse inzet in de MFK-onderhandelingen, te weten een substantiële vermindering van de Nederlandse afdrachten aan de EU en een hervormde begroting die is toegespitst op de prioriteiten van dit decennium; onderzoek en innovatie en veiligheid en justitie.

Fiche 3: Mededeling Handel, Groei en Ontwikkeling

1. Algemene gegevens

Titel voorstel

Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en Sociaal Comité: Handel, groei en ontwikkeling
Afstemming van het handels- en investeringsbeleid op de meest behoeftige landen.

Datum Commissiedocument

27 januari 2012

Nr. Commissiedocument

COM(2012) 22

Pre-lex

http://ec.europa.eu/prelex/detail_dossier_real.cfm?CL=nl&DosId=201291

Nr. impact assessment Commissie en Opinie Impact-assessment Board

Niet beschikbaar

Behandelingstraject Raad

Raad Buitenlandse Zaken - Handel

Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

2. Essentie voorstel

De mededeling sluit aan op de mededeling "Handel, groei en wereldvraagstukken – Handelsbeleid als kernelement van Europa 2020-strategie"² en is een actualisering van de mededeling over handel en ontwikkeling uit 2002³. Deze Mededeling is erop gericht armoede in de wereld te bestrijden door handels- en ontwikkelingsinstrumenten op elkaar af te stemmen. Doel is de handelcapaciteit van ontwikkelingslanden te versterken door handel in hun ontwikkelingsstrategie te integreren.

In de mededeling pleit de Commissie voor een handels- en investeringsbeleid dat zich meer richt op die derde landen die het het hardst nodig hebben. Doeltreffend handelsbeleid kan immers een belangrijke aanjager van ontwikkeling zijn en is van belang om groei en banen binnen en buiten Europa te stimuleren. Hoewel handelsliberalisatie (toegang tot markten) wordt gezien als een noodzakelijke voorwaarde voor ontwikkeling is handelsliberalisatie alleen – zeker in de context van

² COM(2010)612.

³ COM(2002)513: Handel en ontwikkeling – Hulp aan ontwikkelingslanden om de voordelen van handel te benutten.

een toenemend aantal vrijhandelsakkoorden (preferentie-erosie) - niet voldoende. Economische ontwikkeling wordt ook belemmerd door andere factoren, zoals gebrekkige infrastructuur, falend bestuur, fraude, corruptie etc. Het is aan overheden in ontwikkelingslanden zelf om betere voorwaarden te creëren zodat handelsliberalisatie en investeringen gunstige effecten kunnen opleveren voor ontwikkeling. Doeltreffend ontwikkelingsbeleid kan hierbij een belangrijke stimulerende rol spelen.

In de mededeling worden de ontwikkelingslanden niet langer als één groep beschouwd. De wereldeconomie verandert immers in een snel tempo. Sommige ontwikkelingslanden, zoals China, India en Brazilië benutten de mogelijkheden van het handelssysteem zeer goed en behoren nu tot de grootste en meest concurrerende markten ter wereld. Andere ontwikkelingslanden hebben echter nog altijd een grote achterstand en dreigen gemarginaliseerd te worden. Met name de Minst Ontwikkelde landen (MOLs) kampen met problemen zoals ontbreken van economische diversificatie, slechte infrastructuur, slecht bestuur en gebrek aan productiecapaciteit en export *know how*. Extra ondersteuning in combinatie met handelspreferenties kunnen hier een belangrijk verschil maken. Het handels-, investerings- en ontwikkelingsbeleid van de EU moet daarom meer gedifferentieerd worden en moet zich meer toespitsen op de ontwikkeling van de armste landen, in het bijzonder de MOLs.

De Commissie stelt een aantal manieren/taken voor om de effectiviteit van de EU handel- en ontwikkelingsinstrumenten te vergroten, mate name voor de derde landen die het het hardst nodig hebben:

- Beter toegespitste handelspreferenties om ervoor te zorgen dat de preferenties terechtkomen bij derde landen die deze het hardst nodig hebben en het wegnemen van handelspolitieke obstakels voor het gebruik van die vrije markttoegang door m.n. de MOLs.
- Beter toegespitste hulp voor handel (*Aid for Trade*). Hulp voor handel kan een belangrijke rol spelen om handel in de ontwikkelingsstrategie van ontwikkelingslanden op te nemen.
- Extra inzet op bilaterale en regionale akkoorden, inclusief de Economische Partnerschapsakkoorden met de ACS landen. Als reactie op de Arabische lente heeft de EU een partnerschap aangekondigd met de landen in het zuidelijke Middellandse Zeegebied, dat naast markttoegang ook bevordering van de mensenrechten, goed bestuur en democratische hervormingen beoogt. De EU zal onderhandelingen openen over vrijhandelsovereenkomsten met Egypte, Tunesië, Jordanië en Marokko. Tevens zal de EU de handelsbetrekkingen met oostelijke buurlanden Armenië, Georgië en Moldavië nauwer aanhalen.
- Aanvullende EU-instrumenten om *Foreign Direct Investment* (FDI) te bevorderen, inclusief de relevante onderdelen in vrijhandelsakkoorden om juridische zekerheid te verbeteren door gebruikmaken van op EU-niveau gesloten overeenkomsten betreffende investeringsbescherming.
- Ondersteunen van exporteurs in ontwikkelingslanden, met name kleine ondernemers, om de Europese markt en andere buitenlandse markten te betreden.

- Een op waarden gebaseerde handelsagenda om duurzame ontwikkeling te stimuleren, met name ter bevordering van maatschappelijk verantwoord ondernemen op internationaal niveau.
- Ondersteunen kwetsbare landen om beter met crisissituaties, zoals natuurrampen of conflicten gerelateerd aan de zeggenschap over natuurlijke hulpbronnen, om te kunnen gaan.

Eigen verantwoordelijkheid van ontwikkelingslanden staat binnen de aanpak centraal.

Ontwikkelingslanden zullen zelf binnenlandse hervormingen moeten doorvoeren om ervoor te zorgen dat ook de armste mensen kunnen profiteren van de handelsgerelateerde groei. De EU zal dit door middel van gerichte ontwikkelingssamenwerking ondersteunen.

Hoewel de Doha Ronde vast zit, benadrukt de Commissie het intrinsieke belang van het multilaterale handelsstelsel. Een sterk multilateraal handelsstelsel is en blijft essentieel voor de belangen van ontwikkelingslanden op lange termijn. De Commissie geeft aan in te willen zetten op voor ontwikkelingslanden relevante onderdelen van de Doha agenda zoals handelsfacilitatie. Ook zal de EU werk maken van de besluiten genomen tijdens de 8^e WTO Ministeriële Conferentie (december 2011) betreffende de dienstenwaiver voor MOLs en de stroomlijning van MOL toetreding tot de WTO.

3. Wat is de Nederlandse grondhouding ten aanzien van de bevoegdheidsvaststelling, subsidiariteit en proportionaliteit van deze mededeling en de eventueel daarin aangekondigde concrete wet- en regelgeving? Hoe schat Nederland de financiële gevolgen in, alsmede de gevolgen op het gebied van regeldruk en administratieve lasten?

Bevoegdheidsvaststelling:

Op het gebied van de gemeenschappelijke handelspolitiek en het investeringsbeleid is de EU exclusief bevoegd (artikel 207 VWEU). Op het terrein van ontwikkelingssamenwerking heeft de EU een parallelle bevoegdheid. In het EU-verdrag is expliciet opgenomen dat de Unie en de lidstaten hun OS-beleid coördineren en overleg plegen over de hulpprogramma's (artikel 208 VWEU). De EU is derhalve bevoegd maatregelen te nemen en voorstellen te doen op het terrein van het handels- en investeringsbeleid in relatie tot ontwikkelingslanden. Nederland kan instemmen met deze bevoegdheid.

Subsidiariteit:

Het Nederlands oordeel over de subsidiariteit luidt positief. De Commissie beperkt zich in haar voorstellen tot het gebruik van EU ontwikkelingsinstrumenten en doet daarmee niets af aan de bevoegdheid van lidstaten om eigen beleid te voeren.

Proportionaliteit:

Het Nederlands oordeel over de proportionaliteit luidt positief. De Commissie stelt onderbouwd een aantal manieren voor om haar steun vooral te richten op de landen die het het hardst nodig

hebben en ervoor te zorgen dat deze is afgestemd op de behoeften en beperkingen van die landen, zonder de coherentie en complementariteit van het handels-, ontwikkelings- en ander beleid uit het oog te verliezen. De voorgestelde taken staan qua vorm en inhoud in verhouding tot het nagestreefde doel.

Financiële consequenties

Er zijn geen financiële gevolgen. De mededeling bouwt voort op bestaande maatregelen met gebruikmaking van bestaande instrumenten.

4. Nederlandse positie over de mededeling

Nederland verwelkomt de mededeling en onderschrijft de benadering van de Commissie dat het EU-beleid meer moet worden gedifferentieerd en zich meer moet focussen op derde landen die het het hardst nodig hebben. De wereldeconomie is de laatste jaren immers enorm veranderd: opkomende economieën nemen een steeds grotere rol in, terwijl andere ontwikkelingslanden gemarginaliseerd dreigen te worden.

Beleidscoherentie voor ontwikkeling (*Policy Coherence for Development*) is van toenemend belang. Handels- en ontwikkelingsbeleid moet zowel gericht zijn op het stimuleren van duurzame economische ontwikkeling als op armoedebestrijding.

Betere markttoegang blijft onverminderd van belang. Het is daarom goed dat de mededeling duidelijk maakt dat de EU blijft streven naar afronding van de Doha Ronde met een ambitieus en ontwikkelingsvriendelijk resultaat. Nederland benadrukt nog steeds veel waarde te hechten aan het multilaterale handelssysteem. De EU moet zich ook binnen de WTO voor ontwikkeling blijven inzetten. Niet alleen in de Doha Ronde, maar ook binnen het reguliere werkprogramma van de WTO. Ook dient de EU andere handelsgrootmachten op te blijven roepen werk te maken van tarief- en quotavrije markttoegang voor de minst ontwikkelde landen. Ook zet Nederland zich in voor een verbetering van het Algemeen Preferentieel Stelsel. Wat Nederland betreft blijft de EU ook inzetten op spoedige, succesvolle afronding van ontwikkelingsvriendelijke WTO-conforme Economische Partnerschapsakkoorden met de ACS landen.

Nederland onderschrijft de inzet om Hulp voor handel effectiever in te zetten, in aansluiting op de 3^e Global Aid for Trade Review en de bredere Aid Effectiveness Agenda (Busan). Hulp voor handel is een belangrijk instrument om ontwikkelingslanden te ondersteunen bij het benutten van hun kansen op de wereldmarkt. Om dit te bereiken moet Hulp voor handel resultaatgericht zijn en moeten fondsen efficiënt ingezet worden.

Nederland benadrukt ook het belang van de private sector bij ontwikkeling. De EU moet daarom een actieve rol spelen om de private sector te mobiliseren om duurzame ontwikkeling te bevorderen ook middels activiteiten die bijdragen aan een beter ondernemingsklimaat in ontwikkelingslanden. De private sector speelt immers een belangrijke rol in het creëren van investeringen en banen, bevorderen van innovatie, vergroten van export en het verminderen van hulpafhankelijkheid. Tevens ondersteunt Nederland de versterking van de EU inzet op het gebied

van handelsfacilitatie en regionale integratie als middel om lokaal ondernemingsklimaat en integratie in het wereldhandelssysteem te verbeteren.